

**SECȚIA DE ȘTIINȚE
ALE VIEȚII
A ACADEMIEI DE ȘTIINȚE
A MOLDOVEI**

bd. Ștefan cel Mare, 1
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova
tel: +(373 22) 21-05-02
E-mail: ssv.asm.md@gmail.com

**SECTION OF LIFE SCIENCES
OF THE ACADEMY
OF SCIENCES OF MOLDOVA**

Ștefan cel Mare Ave, 1
MD-2001, Chisinau,
Republic of Moldova
tel: +(373 22) 21-05-02
E-mail: ssv.asm.md@gmail.com

AVIZUL BIROULUI SECȚIEI ȘTIINȚE ALE VIEȚII A AȘM

asupra raportului științific al Programului de Stat 20.80009.5107.21 ”Crearea catalogului de pașapoarte electroforetice ale formelor parentale și hibrizilor de porumb omologați în R. Moldova și destinați pentru export”, Prioritatea II. Agricultură durabilă, securitate alimentară și siguranța alimentelor

Conducătorul proiectului: Dr. Batîru Grigorii

perfectat în baza audierii raportului științific anual al implementării proiectelor din domeniile cercetării și inovării la Adunarea Generală a secției Științe ale Vieții din 8 decembrie 2022 și a concluziilor experților.

S-a discutat: Raportul pe proiectul de cercetare din cadrul Programului de Stat (2020-2023), etapa anului 2022 - 20.80009.5107.21 ”Crearea catalogului de pașapoarte electroforetice ale formelor parentale și hibrizilor de porumb omologați în R. Moldova și destinați pentru export”, conducătorul proiectului Dr. BATÎRU Grigorii, Universitatea Tehnică a Moldovei

S-a decis prin vot unanim:

Luând în considerare dezbaterile din cadrul audierii publice și avizele experților, se aprobă următorul aviz consultativ asupra proiectului:

Proiectul este „**Aprobat**”, cu calificativul general „**Bine**” (25,6).

Calificative pe criterii:

1. *Atingerea scopului, obiectivelor și rezultatelor declarate în propunerea de proiect în corelare cu cele obținute pe durata executării/implementării proiectului – “Foarte bine”.*

Acțiunile planificate și realizate transpun scopul și obiectivele proiectului ce prevăd studiul biochimic al semințelor de hibridi omologați de porumb de origine autohtonă și a formelor lor parentale din diferite grupe FAO. Obiectivele trasate sunt orientate spre soluționarea unor probleme identificate în Legea privind protecția soiurilor de plante (Nr. 39-XVI/2008, Legea despre semințe (Nr. 68/2013), Hotărârea Guvernului Nr. 1211 din 29.10.2008 cu privire la aprobarea Reglementării tehnice „Material Semincer pentru porumb și sorg”, Ordinul MAIA Nr.150 din 03.08.2009 Instrucțiunea cu privire la producerea, prelucrarea, ambalarea și etichetarea semințelor hibride de porumb produse în Republica Moldova.

În rezultatul realizării activităților planificate au fost selectați 34 hibridi de porumb și 31 linii parentale pentru pașaportizarea lor electroforetică.

2. *Diseminarea rezultatelor obținute – “Bine”:*

Rezultatele proiectului au fost publicate în 6 de lucrări științifice, inclusiv

- articol în alte reviste din străinătate recunoscute - 1,
- în lucrările conferințelor științifice internaționale (peste hotare/Rep. Moldova) – 2/1,
- teze la foruri științifice (1 - internaționale peste hotare, 1- în RM, 1 – cu participare internațională) - 2

Obiecții:

În pct.12. Diseminarea rezultatelor obținute în proiect în formă de prezentări la foruri științifice (comunicări, postere) al Raportului științific anual 2022 nu este expus clar forurile și forma de prezentare a rezultatelor științifice. Indicele de publicare constituie 0,5 lucrări per cercetător (sau 1,2 lucrări per unitate de cercetător).

Implicarea tinerilor specialiști în diseminarea rezultatelor obținute în cadrul proiectului este insuficientă.

3. *Valoarea socio-economică a rezultatelor obținute, materializarea rezultatelor și perspective de implementare – “Bine”.*

În baza studiilor realizate în cadrul proiectului a fost definitivat algoritmul programului FOREZ-2, aplicat în descrierea a 75 profiluri electroforetice; întocmirea a 34 pașapoarte electroforetice în format digital, care au fost incluse în Catalogul pașapoartelor electroforetice ale formelor parentale și hibridilor de porumb omologați și destinați pentru export. Profilurile electroforetice ale zeinelor descriu unicitatea soiului și permit protejarea dreptului de autor, dar și verificarea purității varietale a materialului. Aceste rezultate prezintă importantă valoare științifică și economică prin posibilitatea de asigurare a dreptului de proprietate intelectuală a originatorului, producătorilor de material semincer atât pe piața internă, cât și cea externă. În raport sunt prezentate date ce confirmă elaborarea pașapoartelor electroforetice pentru hibridi de porumb la comanda beneficiarilor (pentru exportul a 700 de tone de material semincer), ceea ce demonstrează impactul economic al rezultatelor proiectului.

Obiecții:

Nu sunt prezentate careva informații privitor la OPI elaborate pentru protejarea rezultatelor inovative ale proiectului, sau efectul economic rezultat din implementarea realizărilor științifice.

4. *Participarea tinerilor în proiect, pregătirea cercetătorilor în cadrul proiectului prin doctorat/postdoctorat – “Bine”.*

Ponderea tinerilor antrenați în realizarea proiectului în anul de raportare 2022 este unul major și constituie 33,3%, iar în informația prezentată în raport (Anexa 1C) este indicat 50%, situație stabilită în anii precedenți (2020 și 2021).

Obiecții:

Lipsise date cu privire la pregătirea tezelor prin doctorat/postdoctorat, precum și implicarea membrilor echipei în elaborarea tezelor de master/licență, cu toate că proiectul se realizează în cadrul unei instituții de învățământ superior, ceea ce oferă oportunități reale de desfășurare a activităților de pregătire a cadrelor tinere, precum și de implementare a rezultatelor cercetării în procesul educațional.

Concluzii și recomandări:

- Implicarea tinerilor specialiști în diseminarea rezultatelor obținute în cadrul proiectului.
- Colaborare mai eficientă cu creatorii de soiuri și hibrizi în scopul eliminării din circuitul de comercializare a semințelor contrafăcute

Concluzii

Sarcinile și scopul proiectului includ obiective clare, argumentate prin prerogativele legislative și normative ale domeniului de producere a materialului semincer, în particular la porumb, cultură pentru care R. Moldova constituie un exportator important de hibrizi valoroși, precum și de cerințele pieței interne față de soiurile autohtone caracterizate printr-o reziliență sporită la factorii de mediu. Membrii echipei au realizat studii importante, materialul de cercetare fiind selectat după interes științific și la solicitarea beneficiarilor (originatori, producători de material semincer). Totodată, se constată o activitate modestă de diseminare a rezultatelor științifice prin publicații, participări la foruri științifice, activității de brevetare și obținere a altor obiecte de proprietate intelectuală. Ținând cont de importanța practică a realizărilor obținute este argumentată sporirea promovării rezultatelor cercetărilor în mass-media, în articole de popularizare a științei, dar și consolidării parteneriatelor cu mediul asociativ, privat.

Recomandări:

Se recomandă aprobarea rezultatelor obținute în baza proiectului.

Conducător al
Secției Științe ale Vieții
acad.

Boris Găină

Secretar Științific al Secției
Dr.

Gabriela Romanciuc